

Preliminär utgåva

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKATEN

JULIANE KOKOTT

föredraget den 14 maj 2020(1)

**Mål C-42/19**

**Sonaecom SGPS SA**

**mot**

**Autoridade Tributária e Aduaneira**

(begäran om förhandsavgörande från Supremo Tribunal Administrativo (Högsta förvaltningsdomstolen, Portugal))

”Begäran om förhandsavgörande – Gemensamt system för mervärdesskatt – Direktiv 77/388/EEG – Begreppet skattskyldig person – Holdingbolag – Blandat holdingbolag – Avdragsrätt – Kostnader för konsulttjänster och för emission av företagsobligationer i syfte att förvärva ett annat bolag – Ändring av planerade utgående transaktioner”

## **I. Inledning**

1. Domstolen har redan vid flera tillfällen behandlat holdingbolags rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt.(2) Ändå fortsätter denna fråga att skapa problem i den praktiska rättstillämpningen. Detta gäller i synnerhet när ett holdingbolag endast förvaltar vissa bolagsandelar, medan det tillhandahåller skattepliktiga tjänster till andra bolag som det äger (så kallat blandat holdingbolag).

2. I förevarande mål ville Sonaecom SGPS, S.A. (nedan kallat Sonaecom) förvärva aktier i ett företag och därefter tillhandahålla skattepliktiga tjänster till detta företag. Som förberedelse för transaktionen förvärvade Sonaecom konsulttjänster och tjänster som avsåg emission av företagsobligationer. Sonaecom gjorde avdrag för motsvarande mervärdesskatt. Den portugisiska skattemyndigheten nekade emellertid avdrag. Detta berodde i synnerhet på att Sonaecom inte kunde genomföra investeringarna och i stället ställde kapitalet som insamlats i detta syfte till koncernmoderbolagets förfogande i form av ett lån som är undantaget från skatteplikt.

3. I detta mål behöver domstolen framför allt klargöra vilken effekt denna ändring från den planerade till den faktiska verksamheten har på avdragsrätten.

## **II. Tillämpliga bestämmelser**

### **A. Unionsrätt**

4. Den unionsrättsliga ramen för denna begäran om förhandsavgörande utgörs av direktiv 77/388/EEG (nedan kallat sjätte direktivet)(3), vilket numera upphävts genom direktiv 2006/112/EG (nedan kallat mervärdesskattedirektivet)(4). De relevanta bestämmelserna i båda direktiven är i allt väsentligt identiska.

5. Enligt artikel 2.1 punkt 1 i sjätte direktivet (numera artikel 2.1 a–c i mervärdesskattedirektivet) ska mervärdesskatt betalas för leverans av varor eller tillhandahållande av tjänster som sker mot vederlag inom landets territorium av en skattskyldig person i denna egenskap.

6. I artikel 4.1 i sjätte direktivet (numera artikel 9.1 första stycket i mervärdesskattedirektivet) definieras begreppet skattskyldig person:

”Med ’skattskyldig person’ avses varje person som självständigt någonstans bedriver någon form av ekonomisk verksamhet som anges i punkt 2, oberoende av syfte eller resultat.”

7. Artikel 13 B d punkt 1 i sjätte direktivet (numera artikel 135.1 b i mervärdesskattedirektivet) innehåller vissa undantag inom landets territorium:

”Utan att det påverkar tillämpningen av övriga gemenskapsbestämmelser, skall medlemsstaterna undanta följande verksamheter från skatteplikt och fastställa de villkor som krävs för att säkerställa en riktig och enkel tillämpning och förhindra eventuell skatteflykt, skatteundandragande eller missbruk:

...

d) Följande transaktioner:

1. Beviljande av och förhandlingar om krediter och förvaltning av krediter av den person som beviljat kredit.”

8. I artikel 17.1 och 17.2 a i sjätte direktivet (numera artiklarna 167 och 168 a i mervärdesskattedirektivet) regleras avdragsrättens inträde och räckvidd:

”1. Avdragsrätten inträder samtidigt som skattskyldigheten för avdragsbeloppet.

2. I den mån varorna och tjänsterna används i samband med den skattskyldiga personens skattepliktiga transaktioner, skall han ha rätt att dra av följande från den skatt som han är skyldig att betala:

a) Mervärdesskatt som skall betalas eller har betalats med avseende på varor eller tjänster som har tillhandahållits eller kommer att tillhandahållas honom av någon annan skattskyldig person.”

### **B. Portugisisk rätt**

9. Vid den för målet aktuella tidpunkten stadgades följande i artikel 9.28 a i Código do Imposto sobre o Valor Acrescentado (den portugisiska mervärdesskattelagen):

”Följande undantas från mervärdesskatt:

(28) Följande transaktioner:

a) Beviljande av och förmedling av krediter, oavsett i vilken form, inklusive diskonterings- och rediskonteringstransaktioner, samt administration eller förvaltning av krediter av den som beviljat krediten.”

### III. Bakgrund och förfarandet i det nationella målet

10. Sonaecom är ett holdingbolag vars verksamhet består i förvärv, innehav och förvaltning av andelar i bolag, och uppbär intäkter till följd av denna verksamhet. Bolaget bedriver dessutom verksamhet bestående i strategisk samordning och förvaltning av företag som verkar på marknaderna för telekommunikation, medier, programvara och systemintegration. Sonaecom har gjort gällande att tjänsterna bolaget tillhandahållit avseende förvaltning och strategisk samordning, vilka är tjänster som är helt och hållet skattepliktiga, har tillhandahållits mot ersättning.

11. År 2005 ville Sonaecom investera i det nya affärsområdet ”Triple Play”, som kombinerade audiovisuell underhållning, telefoni och internet. I detta syfte förvärvade Sonaecom för det första konsulttjänster från två företag. Konsulttjänsterna avsåg en marknadsundersökning med avseende på Sonaecom eventuella förvärv av bolagsandelar i telekommunikationsleverantören Cabovisão. Mervärdesskatten för dessa tjänster uppgick till 212 627,56 euro.

12. För det andra betalade Sonaecom en skattepliktig provision till en investmentbank för förberedande, genomförande och garanterande av en privat emission av obligationer benämnda ”Obligationer Sonaecom SGPS 2005” till ett värde om 150 000 000 euro. Mervärdesskatten på denna provision uppgick till 769 500,00 euro. Enligt bolagets uppgifter planerade Sonaecom att med det insamlade kapitalet köpa bolagsandelar i Cabovisão och tillhandahålla tekniska administrations- och förvaltningstjänster till detta bolag.

13. Förvärvet av bolagsandelar i Cabovisão genomfördes emellertid inte. Därefter ställde Sonaecom kapitalet som erhållits genom emissionen av obligationer till koncernmoderbolagets (Sonae SGPS S.A.) förfogande i form av ett lån.

14. För år 2005 gjorde Sonaecom avdrag för mervärdesskatten som var hänförlig till konsulttjänsterna (i deklarationen för december 2005) och till provisionen (i deklarationen för juni 2005) till ett totalt belopp på 982 127,56 euro.

15. Efter en revision vidtog Autoridade Tributária e Adunaeira (skatte- och tullmyndigheten, Portugal) år 2008 rättelser i beskattningsunderlaget och krävde in den redovisade skatten jämte dröjsmålsränta på 106 548,20 euro, således ett totalbelopp på 1 088 675,77 euro. Till stöd för sitt beslut angav myndigheten å ena sidan att förvärv av bolagsandelar är undantaget från mervärdesskattens tillämpningsområde, och å andra sidan att beviljande av krediter är undantaget från mervärdesskatt enligt artikel 13 B d punkt 1 i sjätte direktivet.

16. Överklagandet, från oktober 2008, av beslutet avseende dessa skattefordringar ogillades av Tribunal Administrativo e Fiscal de Porto (Skatte- och förvaltningsdomstolen i Porto, Portugal) år 2016. Mervärdesskatten för konsulttjänsterna är inte avdragsgill eftersom syftet med dessa, nämligen förvärv och förvaltning av bolagsandelar, inte utgör ekonomisk verksamhet. Mervärdesskatten avseende provisionen för emissionen av obligationer är inte avdragsgill, eftersom kapitalet i sin helhet har överförts till koncernens moderbolag och Sonaecom varken har visat att bolagen i vilka andelar ägs har dragit nytta av detta kapital, eller att det använts inom ramen för en utgående transaktion som medför rätt till avdrag.

17. Sonaecom överklagade denna dom. Sonaecom har gjort gällande att kostnaderna för förvärven är av sådan art att de måste anses ingå, åtminstone i de kostnader som var nödvändiga för att Sonaecom på ett adekvat sätt skulle kunna utföra de tjänster som det normalt tillhandahåller sina dotterbolag. Sonaecom ingriper återkommande och i betydande mån i förvaltningen av de bolag som det förvärvat andelar i, bland annat genom att det medverkar vid fastställandet av bolagens affärsstrategi och vid tillhandahållandet av tjänster mot ersättning. Sonaecom behöver därför ofta förvärva varor och tjänster av varierande slag.

#### **IV. Begäran om förhandsavgörande och förfarandet inför domstolen**

18. Genom beslut av den 5 december 2018 som inkom till domstolen den 24 januari 2019 har Supremo Tribunal Administrativo (Högsta förvaltningsdomstolen, Spanien) hänskjutit följande frågor för förhandsavgörande till domstolen enligt artikel 267 FEUF:

”1. Är det förenligt med bestämmelserna om avdrag för mervärdesskatt i sjätte mervärdesskattedirektivet, särskilt artiklarna 4.1, 4.2, 17.1, 17.2 och 17.5 i detta, att medge avdrag för den skatt som klaganden, Sonaecom SGPS, har betalat för konsulttjänster kopplade till en marknadsundersökning i syfte att förvärva bolagsandelar, när detta förvärv inte kommit till stånd?

2. Är det förenligt med bestämmelserna om avdrag för mervärdesskatt i sjätte mervärdesskattedirektivet, särskilt artiklarna 4.1, 4.2, 17.1, 17.2 och 17.5 i detta, att medge avdrag för den skatt som klaganden, Sonaecom SGPS, har betalat i samband med att den betalade en ersättning till BCP för förberedande och genomförande av ett obligationslån som påstås ha tecknats i syfte att integrera finansieringsstrukturen i klagandens dotterbolag, varvid kapitalet i sin helhet kommit att överföras till Sonaecom SGPS, moderbolaget i koncernen, på grund av att de nämnda investeringarna inte kommit till stånd?”

19. Sonaecom, Republiken Portugal och Europeiska kommissionen har skriftligen tagit ställning till begäran om förhandsavgörande och deltog även vid förhandlingen den 12 februari 2020.

#### **V. Rättslig bedömning**

##### **A. Avdragsrätt för mervärdesskatt på kostnaderna för konsulttjänster (fråga 1)**

20. Med den första frågan vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida avdraget som Sonaecom gjort är förenligt med sjätte direktivet. Den frågar således i slutändan huruvida avdraget som Sonaecom deklarerat är förenligt med unionsrätten. Det framgår emellertid av begäran om förhandsavgörande att den hänskjutande domstolen egentligen vill få ett klargörande av huruvida artiklarna 17 och 4 i sjätte direktivet ska tolkas så, att ett holdingbolag som befinner sig i en sådan situation som Sonaecom har rätt att göra avdrag för den mervärdesskatt som betalats för vissa tjänster.

21. Dessutom har den hänskjutande domstolen inte tagit hänsyn till att det följer av domstolens fasta praxis att enbart ett förvärv av bolagsandelar av ett holdingbolag inte anses utgöra en ekonomisk verksamhet i mervärdesskatteettsligt hänseende.<sup>(5)</sup> Det förhåller sig annorlunda endast om holdingbolaget deltar i förvaltningen av det förvärvade bolaget.<sup>(6)</sup> Den hänskjutande domstolen har emellertid inte fastställt att Sonaecom planerade att tillhandahålla skattepliktiga tjänster till Cabovisão i vilket Sonaecom avsåg att förvärva andelar.

22. Sonaecom har å sin sida gjort gällande att bolaget avsåg att tillhandahålla skattepliktiga tjänster till Cabovisão efter förvärvet av bolagsandelar. Den hänskjutande domstolen har fortfarande tillfälle att undersöka huruvida det finns omständigheter utifrån vilka denna avsikt kan

fastställas objektivt i uppföljningen till förevarande förfarande.

23. Den första frågan ska således omformuleras så, att den avser huruvida ett blandat holdingbolag har avdragsrätt enligt artiklarna 17 och 4 i sjätte direktivet för mervärdesskatt på konsulttjänster kopplade till en marknadsundersökning i syfte att förvärva bolagsandelar. Denna fråga uppkommer framför allt, eftersom holdingbolaget avsåg att tillhandahålla skattepliktiga tjänster till bolaget som skulle förvärfvas, vilket emellertid inte skedde eftersom förvärvet aldrig kom till stånd.

24. Svaret på denna fråga kan utläsas av domstolens praxis. Utöver frågan huruvida ett blandat holdingbolag kan vara en beskattningsbar person (om detta 1) har domstolen nyligen än en gång i målet Ryanair(7) framför allt bekräftat att avdragsrätt föreligger för kostnader som uppkommit i samband med förberedelse av verksamheter som den beskattningsbara personen senare inte utövar (om detta 2). Domstolen tog i detta sammanhang även ställning till frågan om ett direkt och omedelbart samband mellan ingående och utgående transaktioner (om detta 3). Det är därvid irrelevant att det i dessa fall i regel finns en obalans mellan nivån på avdragen och skatteskuldens omfattning i ett holdingbolag på grund av deras planerade förvaltningstjänster (om detta 4).

#### **1. Villkor för att ett blandat holdingbolag ska betraktas som en skattskyldig person**

25. Enligt artikel 17.2 i sjätte direktivet har endast skattskyldiga personer i den mening som avses i artikel 4 rätt att göra avdrag för ingående mervärdesskatt. Huruvida och i vilken omfattning ett holdingbolag är en skattskyldig person har behandlats många gånger i domstolens praxis.

26. Domstolen har redan, med avseende på ett holdingbolags avdragsrätt, fastställt att ett holdingbolag, vars enda syfte är att inneha andelar i andra företag utan att direkt eller indirekt delta i förvaltningen av dessa, med förbehåll för de rättigheter som nämnda holdingbolag har i egenskap av aktieägare eller bolagsman, inte ska betraktas som en skattskyldig person med avseende på mervärdesskatt, i den mening som avses i artikel 4 i sjätte direktivet (numera artikel 9 i mervärdesskattedirektivet), och därmed inte har rätt till avdrag enligt artikel 17 i samma direktiv (numera artiklarna 167 och 168 i mervärdesskattedirektivet)(8) (så kallat finansiellt holdingbolag).

27. Enbart ett förvärv eller innehav av andelar i bolag ska inte anses utgöra ekonomisk verksamhet i den mening som avses i mervärdesskattedirektivet, som medför att förvärvaren eller innehavaren ska betraktas som en beskattningsbar person. Enbart ett förvärv av ekonomiska andelar i andra bolag utgör nämligen inte ett utnyttjande av en tillgång avsedd att fortlöpande ge intäkter, eftersom en eventuell utdelning är resultatet av själva ägandet av tillgången.(9)

28. Det förhåller sig dock annorlunda för så kallade ledande holdingbolag och investeringsholdingbolag. Dessa är, som domstolen framhållit i fast praxis, skattskyldiga personer när holdingbolaget direkt eller indirekt deltar i förvaltningen av det bolag i vilket förvärv av andelar skett. Det gäller i den mån ett sådant deltagande omfattar att holdingbolaget utför transaktioner som är mervärdesskattepliktiga.(10) Fast rättspraxis ger en icke-uttömmande(11) förteckning av exempel på sådana transaktioner, vilket bland annat är administrations- och bokföringstjänster, finansiella och kommersiella tjänster, IT-tjänster och tekniska tjänster som ett holdingbolag tillhandahåller sina dotterbolag.(12)

29. Detsamma gäller när holdingbolaget utför annan ekonomisk verksamhet, som exempelvis uthyrning av fastigheter och byggnader till tredje man eller sina dotterbolag.(13) Även en direkt, stadigvarande och nödvändig förlängning av den skattepliktiga verksamheten som ett holdingbolag bedriver omfattas av tillämpningsområdet för mervärdesskatt.(14)

30. Detta gäller även för ett blandat holdingbolag. Ett blandat holdingbolag är ett bolag som vid

sidan av sin icke-ekonomiska holdingverksamhet som består i innehav av andelar i andra bolag och inte är föremål för mervärdesskatt, även utövar ekonomisk verksamhet.(15) Enligt rättspraxis är ett blandat holdingbolag, om det inte endast innehar bolagsandelar, utan även tillhandahåller skattepliktiga tjänster mot ersättning till vissa av dessa bolag, i detta hänseende en skattskyldig person,(16) vilken emellertid endast kan göra gällande avdrag för en del av kostnaderna.

31. Sonaecom, som avsåg att tillhandahålla tekniska administrations- och förvaltningstjänster mot ersättning till bolaget som skulle förvärfvas, är ett sådant blandat holdingbolag och är således i detta hänseende i princip en skattskyldig person i den mening som avses i artikel 4 i sjätte direktivet (numera artikel 9 i mervärdesskattedirektivet).

## **2. *Avdragsrätt på grundval av den planerade ekonomiska verksamheten***

32. Sonaecom's rätt att dra av mervärdesskatten som är hänförlig till konsulttjänsterna inträdde i princip oberoende av att bolaget i slutändan inte förvärvade några andelar i Cabovisão.

33. Det framgår nämligen av domstolens praxis att det föreligger en rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt även för misslyckade investeringar. Avdrag kan göras gällande för kostnader som uppkommer i samband med att en ekonomisk verksamhet påbörjas även om inledandet av den ekonomiska verksamheten misslyckas och inga planerade skattepliktiga transaktioner faktiskt genomförs.(17) Detta följer av principen om mervärdesskatterättens neutralitet. Denna princip innebär att avdragsrätt medges redan för utgifter som uppkommer vid förberedelse av en ekonomisk verksamhet.

34. Av denna anledning fann domstolen i målet Ryanair att ett bolag som planerar att förvärva aktier i ett annat bolag och som utför förberedande åtgärder i avsikt att delta i förvaltningen av detta sistnämnda bolag genom att tillhandahålla det mervärdesskattepliktiga förvaltningstjänster, ska betraktas som en skattskyldig person i den mening som avses i sjätte direktivet.(18)

35. I förevarande mål gäller i princip inget annat för Sonaecom som hade för avsikt att tillhandahålla skattepliktiga tjänster till bolaget som skulle förvärfvas, Cabovisão.

## **3. *Direkt och omedelbart samband mellan konsulttjänsterna och de planerade tjänsterna***

36. Den enda frågeställningen som återstår är den som avser det direkta och omedelbara sambandet mellan kostnaderna för konsulttjänsterna som var kopplade till det tilltänkta förvärvet av aktier och tjänsterna som Sonaecom hade för avsikt att tillhandahålla Cabovisão.

37. Enligt domstolens fasta praxis har kostnader ett direkt och omedelbart samband med vissa utgående transaktioner, när de utgör en del av dessa transaktioners kostnadskomponenter.(19) Dessutom kan ett företag dra av allmänna omkostnader som ingår i priset för alla produkter som det tillhandahåller.(20)

38. Följaktligen har ett bolag som planerar att förvärva alla aktierna i ett annat bolag, i syfte att tillhandahålla detta sistnämnda bolag mervärdesskattepliktiga förvaltningstjänster, rätt att fullt ut dra av den ingående mervärdesskatten hänförlig till kostnader för rådgivning som uppkommit i samband med ett offentligt uppköpserbjudande.(21)

39. Denna slutsats kan även tillämpas på blandade holdingbolag. Det gäller i alla händelser i den utsträckning som ett holdingbolag har kostnader i samband med förvärv av andelar i dotterbolag till vilka holdingbolaget tillhandahåller eller planerar att tillhandahålla skattepliktiga tjänster. Holdingbolaget utövar i detta hänseende ekonomisk verksamhet(22) och har således rätt till avdrag.

40. I förevarande mål förvärvade Sonaecom konsulttjänster i syfte att förvärva aktier i Cabovisão för att därefter tillhandahålla skattepliktiga tjänster till sistnämnda bolag. Dessa kostnader har ett direkt och omedelbart samband med de planerade skattepliktiga tjänsterna. I det avseendet har Sonaecom i princip rätt att fullt ut dra av ingående mervärdesskatt.

#### **4. Avdragsrättens omfattning**

41. Även om den hänskjutande domstolen inte har lämnat några uppgifter om hur omfattande de planerade skattepliktiga tjänsterna skulle ha varit, kan man anta att beloppet på mervärdesskatten som är hänförlig till denna verksamhet är betydligt lägre än avdraget som gjorts gällande.

42. I det aktuella målet har avdragsrätt för ett belopp på ca 210 000 euro – till detta tillkommer dessutom beloppet på ca 770 000 euro som avser förberedande av obligationsemissionen – inträtt. Denna obalans mellan avdragets omfattning och den egna skatteskulden är en naturlig del i de flesta fall som involverar holdingbolag. Vid en första anblick framkallar det en viss irritation och väcker frågan om inte avdragsrättens omfattning borde begränsas i denna typ av fall.

43. Vid en närmare anblick försvinner emellertid denna känsla av irritation. För det första framträder denna obalans endast vid en punktvis bedömning som inte tar hänsyn till att de skattepliktiga tjänsterna tillhandahållits över en tidsperiod på flera år. För det andra föreskrivs i mervärdesskatterätten inte något tvingande samband mellan avdragens storlek och skatteskuldens omfattning.(23)

44. Det är inte heller möjligt att göra en schablonmässig nedsättning av avdraget på grund av att det är fråga om holdingverksamhet som inte är skattepliktig, när det är möjligt att hänföra kostnaderna för de ingående transaktionerna direkt till vissa skattepliktiga utgående transaktioner. Domen Larentia + Minerva och Marenave Schiffahrt(24) kan inte heller åberopas för att motivera en proportionell nedsättning. I denna dom övervägdes visserligen att endast delvis avdrag skulle medges. Detta gällde emellertid endast om kostnaderna som belastats med mervärdesskatt även skulle ha varit hänförliga till andra dotterbolag, i vilkas skattepliktiga förvaltning holdingbolaget inte har deltagit. Det är inte fallet här.

45. Dessutom är en sådan obalans i slutändan en konsekvens av domstolens praxis, enligt vilken holdingbolag endast har rätt till avdrag för mervärdesskatt om de tillhandahåller skattepliktiga tjänster till de bolag i vilka de äger andelar (se punkt 26 och följande punkter). Om man hade tillerkänt dominerande holdingbolag – som bedriver ekonomisk aktivitet genom deras andelsinnehav i dotterbolag – en principiell rätt till avdrag för deras kostnader för holdingverksamheten, skulle de inte vara hänvisade till att använda konstruktioner som inbegriper skattepliktiga tjänster och vilka framstår som konstlade(25) för att förhindra att det uppstår en definitiv mervärdesskattebelastning i koncernen.

46. Tvärtom talar principen om neutralitet mellan olika rättsliga former – vilken domstolen även framhållit på mervärdesskatterättens område(26) – för att ett dominerande holdingbolag ska beviljas fullt avdrag. Det är helt riktigt att innehav av en aktie inte gör en aktieägare till en skattskyldig person som bedriver ekonomisk verksamhet (se ovan punkt 27). En annan fråga är

däremot huruvida en aktieägare som innehar 100 procent av aktierna i ett bolag inte bedriver ekonomisk verksamhet med "sitt" helägda företag i samma omfattning som en enmansföretagare och således ska befrias från mervärdesskatt som belöper på denna verksamhet i samma utsträckning som enmansföretagaren. Domstolen har aldrig uttryckligen besvarat denna fråga nekande.

47. Principen om neutralitet mellan olika rättsliga former talar för att kostnader för företagets förvaltning ska undantas från mervärdesskatt i båda fallen, om företaget själv genomför transaktioner som medför avdragsrätt: Enmansföretagaren bedriver direkt ekonomisk verksamhet, medan det dominerande bolaget gör det indirekt – genom det dominerade bolaget. Ingen av dem (varken enmansföretagare eller dominerande bolag) ska vara tvungen att ingå avtal om tillhandahållande av tjänster mot ersättning med "sina" företag för att anses som skattskyldiga personer.

## **5. *Slutsats i denna del***

48. Mot denna bakgrund har ett blandat holdingbolag som Sonaecom rätt att fullt ut dra av ingående mervärdesskatt enligt artiklarna 17 och 4 i sjätte direktivet för kostnaderna i samband med förvärv av andelar i ett bolag till vilket Sonaecom avsåg att tillhandahålla skattepliktiga tjänster. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att fastställa huruvida sistnämnda villkor är uppfyllt. Avdragsrätten inträder även om detta förvärv i slutändan inte genomförs och gäller oberoende av beloppet på den mervärdesskatt som ska betalas med avseende på de planerade tjänsterna.

## **B. *Avdragsrätt för mervärdesskatt på kostnaderna för emissionen av obligationer (fråga 2)***

49. Även den andra tolkningsfrågan ska omformuleras.(27) I huvudsak vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida ett blandat holdingbolag enligt artiklarna 17 och 4 i sjätte direktivet har rätt att göra avdrag för mervärdesskatt som bolaget betalat i samband med kostnader för förberedande och genomförande av ett obligationslån vilket syftade till ett förvärv av andelar i ett företag till vilket holdingbolaget avsåg att tillhandahålla tjänster mot ersättning. I synnerhet vill den hänskjutande domstolen få ett klagande av vilka effekter det får när förvärvet av företagsandelar inte genomfördes och holdingbolaget i stället ställde kapitalet till koncernmoderbolagets förfogande i form av ett lån som är undantaget från skatteplikt.

50. Det ska först undersökas huruvida det är den planerade skattepliktiga användningen av det insamlade kapitalet eller den faktiskt genomförda användningen som är undantagen från skatteplikt som är det avgörande villkoret för Sonaecom's avdragsrätt (om detta 1). Därefter ska jag undersöka frågan som Sonaecom tagit upp, nämligen huruvida det får några följder att kapitalet "användes" senare, i en annan beskattningsperiod, till förmån för de operativa företagen i koncernen (om detta 2).

## **1. *Avdragsrätten fastställs på grundval av faktisk användning***

51. Avdragsrättens räckvidd regleras i artikel 17.2 a i sjätte direktivet (numera artikel 168 i mervärdesskattedirektivet). Enligt nämnda bestämmelse har den skattskyldiga personen rätt till avdrag i den mån varorna och tjänsterna används i samband med den skattskyldiga personens skattepliktiga transaktioner.

52. I förevarande mål hade Sonaecom planerat att använda kapitalet som erhöles genom emissionen av obligationer för att förvärva aktier i Cabovisão. Det föreligger således ett direkt och omedelbart samband mellan kostnaderna för emissionen av obligationerna och förvärvet av aktier.



Som jag redan påpekat ovan(28) saknar det betydelse att de planerade transaktionerna inte genomfördes.

53. Om den skattskyldiga personen däremot under samma beskattningsperiod, i stället för den ursprungligen planerade skattepliktiga verksamheten, faktiskt utövar verksamhet som är undantagen från skatteplikt, måste man fråga om inte detta påverkar det redan uppkomna avdraget. I slutändan är detta en fråga om vilken betydelse förhållandet mellan en planerad och en faktiskt utövad verksamhet har för rätten att göra avdrag. Jag anser att den faktiska användningen ska vara avgörande när det är möjligt att hänföra en ingående transaktion till en viss faktisk utgående transaktion.

54. Detta framgår inledningsvis redan av artikel 17.2 i sjätte direktivet (numera artikel 168 i mervärdesskattedirektivet). Enligt nämnda bestämmelse har en skattskyldig person endast rätt till avdrag i den mån varorna och tjänsterna *används* i samband med dennes skattepliktiga transaktioner. Avdragsrätten är alltså grundad på ett transaktionsrelaterat synsätt, där det avgörande kriteriet är den faktiska användningen.

55. Dessutom har domstolen med avseende på fördelningen av mervärdesskatt för varor för blandad användning medgett att medlemsstaterna får tillämpa en annan beräkningsmetod än den omsättningsbaserade fördelningsnyckeln som föreskrivs i sjätte direktivet och mervärdesskattedirektivet, under förutsättning att den valda metoden garanterar ett resultat som är mer exakt.(29) Fördelningen på grundval av faktisk användning är den mest exakta metoden för att fastställa avdraget till det belopp som bäst överensstämmer med verkligheten och har således företräde framför en metod där enbart den skattskyldiga personens planerade – och således fortfarande osäkra – användning beaktas. Dessutom kan man av bestämmelserna om jämkning av avdrag (artikel 20 i sjätte direktivet, numera artiklarna 184 och 185 i mervärdesskattedirektivet) utläsa att det ursprungliga avdraget i slutändan ska justeras så att det så nära som möjligt överensstämmer med den faktiska användningen för att "den skattskyldige personen inte skall gynnas eller missgynnas orättvist" (se artikel 20.6 i sjätte direktivet, numera artikel 192 i mervärdesskattedirektivet).

56. Slutligen talar även bedömningen av artikel 17 i sjätte direktivet (numera artiklarna 168 och 169 i mervärdesskattedirektivet) och neutralitetsprincipen för att det huvudsakliga kriteriet ska vara den faktiska användningen, i den utsträckning som en sådan föreligger. Enligt artikel 17.2 och 17.3 i sjätte direktivet och artiklarna 168 och 169 i mervärdesskattedirektivet ska den skattskyldiga personen genom avdrag endast befrias från mervärdesskatt som har ett samband med (i regel(30)) skattepliktiga utgående transaktioner. Däremot föreligger i princip inte avdragsrätt när det finns ett direkt och omedelbart samband med en verksamhet som är undantagen från skatteplikt.(31)

57. I förevarande mål beviljade Sonaecom ett lån till moderbolaget i koncernen. Beviljande av krediter är undantaget från mervärdesskatt enligt artikel 13 B d punkt 1 i sjätte direktivet. Följaktligen ger det inte upphov till avdragsrätt i den mening som avses i artikel 17 i sjätte direktivet (numera artikel 167 och följande artiklar i mervärdesskattedirektivet).

58. Principen om skatteneutralitet utgör dessutom hinder för att ekonomiska aktörer som utför samma transaktioner behandlas olika i mervärdesskattehänseende(32) i syfte att förhindra snedvridning av konkurrensen. Om båda de skattskyldiga personerna i slutändan endast genomför transaktioner som är undantagna från skatteplikt i samma beskattningsperiod har ingen av dem rätt till avdrag. Om avdragsrätt skulle föreligga endast på grund av att ett av företagen vid en viss tidigare tidpunkt hade för avsikt att genomföra skattepliktiga transaktioner skulle det medföra en konkurrensfördel för detta företag. Förutom problematiken kring hur en sådan avsikt ska kontrolleras på ett tillfredsställande sätt, skulle ett sådant resultat strida mot domstolens

ståndpunkt att en skattepliktig transaktion ska bedömas med hänsyn till den aktuella transaktionens objektiva karaktär och inte på grundval av subjektiva avsikter.(33)

59. Domarna Sveda och Iberdrola(34) utgör inte hinder för att den faktiska användningen ges företräde framför den planerade användningen. Dessa domar ger mycket generösa möjligheter till avdrag, trots att de berörda kostnaderna i dessa mål hade ett nära samband med tillhandahållanden utan ersättning till förmån för kommunal infrastruktur (naturstig för främjande av turism, respektive renovering av en pumpstation för anslutning till byggnader som skulle uppföras).

60. Domstolen har i dessa situationer nämligen inte slagit fast att den faktiska användningen som är undantagen från skatteplikt har företräde framför den planerade skattepliktiga användningen: de aktuella avgörandena avsåg endast sambandet mellan ingående transaktioner och de skattskyldiga personernas samlade ekonomiska verksamhet, vilka inte hade varit möjliga utan tillhandahållandet utan ersättning.(35) En sådan situation föreligger emellertid inte i förevarande mål.

61. Följaktligen har den faktiska användningen under den beskattningsperiod då avdragsrätten inträdde företräde framför den ursprungliga avsikten.

62. I förevarande mål står det klart att Sonaecom inte använde kapitalet som erhöles genom emissionen av obligationer för det ursprungligen tilltänkta förvärvet. I stället överlät Sonaecom detta kapital under det relevanta året 2005 till koncernens moderbolag i form av ett lån som är undantaget från skatteplikt. Portugal har framhållit denna omständighet.

63. Vad gäller Sonaecom's argument att kostnaderna för emissionen av obligationer hör till företagets allmänna omkostnader och i egenskap av sådana är avdragsgilla, kan det inte godtas. Sonaecom har i detta avseende gjort gällande att syftet med emissionen av obligationer var att fortsätta koncernens ekonomiska verksamhet. Bolaget "parkerade" endast kapitalet som erhöles genom emissionen av obligationer hos koncernens moderbolag. Kapitalet har därefter återbetalats till Sonaecom för att bolaget skulle kunna köpa andelar i andra företag.

64. Det går emellertid bara att använda kriteriet som avser den skattskyldiga personens allmänna omkostnader när det saknas ett direkt och omedelbart samband mellan en viss ingående transaktion och en eller flera utgående transaktioner som medför rätt till avdrag.(36) Det är endast om en ingående transaktion inte kan hänföras till en utgående transaktion som det i andra hand ska prövas om det finns ett samband mellan en ingående transaktion och ett företags samlade ekonomiska verksamhet.(37) I förevarande mål föreligger emellertid ett direkt och omedelbart samband med den beviljade krediten, vilken är undantagen från skatteplikt och inte medför rätt till avdrag.

65. Slutsatsen blir således att ett blandat holdingbolags faktiska skattebefriade överlåtelse av det insamlade kapitalet till koncernens moderbolag innebär att avdragsrätt enligt artikel 17 i sjätte direktivet (numera artiklarna 168 och 169 i mervärdesskattedirektivet) inte ska medges för kostnaderna för kapitalanskaffningen. Det omedelbara sambandet med detta faktiskt beviljade lån, vilket är undantaget från skatteplikt, har företräde framför den ursprungliga avsikten att tillhandahålla skattepliktiga tjänster till ett dotterbolag som skulle ha förvärvats med detta kapital.

## **2. Den faktiska användningen av kapitalet vid en senare tidpunkt**

66. Sonaecom har gjort gällande att kapitalet bara varit "parkerat" hos koncernens moderbolag och att det använts i en senare beskattningsperiod för förvärv av bolagsandelar i överensstämmelse med den ursprungliga avsikten. Om Sonaecom faktiskt skulle ha använt det insamlade kapitalet för skattepliktiga tillhandahållanden vid en senare tidpunkt, vore det eventuellt

möjligt att göra en jämkning av avdraget enligt artikel 20 i sjätte direktivet (numera artikel 184 och följande artiklar i mervärdesskattedirektivet).

67. För det första påverkar detta emellertid inte avdragsrätten i den beskattningsperiod som är aktuell i detta mål. Eventuella effekter skulle endast visa sig i beskattningsperioden då användningen ändrats.

68. För det andra föreskriver artikel 20 i sjätte direktivet (numera artikel 184 och följande artiklar i mervärdesskattedirektivet) att det ursprungliga avdraget endast jämkas under vissa förutsättningar. Det sker i synnerhet när avdraget är lägre än vad den skattskyldiga personen hade rätt till. Syftet är att mot bakgrund av neutralitetsprincipen fullständigt befria den skattskyldiga personen från ingående mervärdesskatt på tillgångar som kan användas långsiktigt.<sup>(38)</sup> Sjätte direktivet och mervärdesskattedirektivet använder begreppet anläggningstillgångar för sådana tillgångar.

69. Det framstår emellertid som tveksamt huruvida tjänster som syftar till emission av obligationer kan anses vara anläggningstillgångar i den mening som avses i artikel 20.2 i sjätte direktivet (numera artikel 187 i mervärdesskattedirektivet). Enligt domstolens praxis omfattar begreppet anläggningstillgångar tillgångar som används i en ekonomisk verksamhet och som kännetecknas av att de har en sådan varaktighet och ett sådant värde att anskaffningskostnaderna normalt inte bokförs som löpande utgifter utan avskrivs över flera räkenskapsår.<sup>(39)</sup> Dessa ska särskiljas från prestationer som konsumeras direkt, för vilka det inte är möjligt att jämka avdraget över tid. Sistnämnda är normalfallet för tjänster.

70. Sonaecom har emellertid förvärvat tjänster i samband med emissionen av obligationer. Dessa tjänster har konsumerats fullständigt i och med att kapitalet erhöles, vilket innebär att den ändrade användningen av det insamlade kapitalet under efterföljande år inte kan påverka avdragsrätten med avseende på dessa tjänster.

## **VI. Förslag till avgörande**

71. Mot bakgrund av vad som anförts ovan föreslår jag att domstolen ska besvara frågorna som hänskjutits på följande sätt:

1. Artiklarna 17 och 4 i direktiv 77/388/EEG ska tolkas så, att ett så kallat blandat holdingbolag som Sonaecom har rätt att fullt ut dra av ingående mervärdesskatt för kostnader i samband med förvärv av andelar i ett bolag till vilket det avsåg att tillhandahålla skattepliktiga tjänster. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att fastställa huruvida sistnämnda villkor är uppfyllt. Avdragsrätten inträder även om detta förvärv i slutändan inte genomförs och gäller oberoende av beloppet på den mervärdesskatt som ska betalas med avseende på de planerade tjänsterna.

2. Ett blandat holdingbolags faktiska skattebefriade överlåtelse av insamlat kapital till koncernens moderbolag innebär att avdragsrätt inte ska medges. Det omedelbara sambandet med denna faktiskt tillhandahållna tjänst, vilken är undantaget från skatteplikt, har företräde framför den ursprungliga avsikten att tillhandahålla skattepliktiga tjänster till ett dotterbolag som skulle ha förvärvats med kapitalet.

1 Originalspråk: tyska.

2 Se bland annat dom av den 8 november 2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888), dom av den 17 oktober 2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834), dom av den 5 juli 2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537), dom av den 16 juli 2015, Larentia + Minerva och Marenave Schiffahrt (C-108/14 och C-109/14, EU:C:2015:496), dom av den 13 mars

2008, Securenta (C-437/06, EU:C:2008:166), och dom av den 6 september 2012, Portugal Telecom (C-496/11, EU:C:2012:557).

3 Rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter - Gemensamt system för mervärdeskatt: enhetlig beräkningsgrund (EGT L 145, 1977, s. 1) i dess ändrade lydelse enligt rådets direktiv 2004/66/EG av den 26 april 2004 (EGT L 168, 2004, s. 35).

4 Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (EGT L 347, 2006, s. 1) i dess ändrade lydelse enligt Rådets direktiv (EU) 2019/475 av den 18 februari 2019 (EUT L 83, 2019, s. 42).

5 Dom av den 8 november 2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, punkt 30), dom av den 17 oktober 2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, punkt 16), och dom av den 5 juli 2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, punkt 28).

6 Dom av den 8 november 2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, punkt 32), dom av den 17 oktober 2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, punkt 17), och dom av den 5 juli 2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, punkt 29).

7 Dom av den 17 oktober 2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834), och mitt förslag till avgörande i nämnda mål (EU:C:2018:301).

8 Dom av den 5 juli 2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, punkt 27), och dom av den 16 juli 2015, Larentia + Minerva och Marenave Schiffahrt (C-108/14 och C-109/14, EU:C:2015:496, punkt 18).

9 Dom av den 5 juli 2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, punkt 28), och dom av den 16 juli 2015, Larentia + Minerva och Marenave Schiffahrt (C-108/14 och C-109/14, EU:C:2015:496, punkt 19).

10 Dom av den 8 november 2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, punkt 32), dom av den 17 oktober 2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, punkt 17), dom av den 5 juli 2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, punkt 29) och dom av den 16 juli 2015, Larentia + Minerva och Marenave Schiffahrt (C-108/14 och C-109/14, EU:C:2015:496, punkt 20).

11 Detta sägs uttryckligen i dom av den 5 juli 2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, punkt 31).

12 Dom av den 8 november 2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, punkt 32), dom av den 5 juli 2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, punkterna 30 och 31), och dom av den 16 juli 2015, Larentia + Minerva och Marenave Schiffahrt (C-108/14 och C-109/14, EU:C:2015:496, punkt 21).

13 Se, i detta avseende, dom av den 5 juli 2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, punkt 32). Det kan dock ifrågasättas om uthyrning av en fastighet verkligen kan och bör förstås som "ett holdingbolags deltagande i förvaltningen av dotterbolaget".

14 Dom av den 8 november 2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, punkt 33), dom av den 29 oktober 2009, AB SKF (C-29/08, EU:C:2009:665, punkt 31), och dom av den 29 april 2004, EDM (C-77/01, EU:C:2004:243, punkt 70).

15 Mitt förslag till avgörande i målet Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:301, punkt 31 i fotnot 21), förslag till avgörande av generaladvokaten Léger i målet EDM (C-77/01, EU:C:2002:483, punkt 2 i

fotnot 3) och förslag till avgörande av generaladvokaten Stix-Hackl i målet Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:131, punkt 16).

16 Dom av den 13 mars 2008, Securenta (C-437/06, EU:C:2008:166, punkt 31), dom av den 29 april 2004, EDM (C-77/01, EU:C:2004:243, punkt 80), och dom av den 27 september 2001, Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:495, punkt 22).

17 Dom av den 17 oktober 2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, punkt 18), dom av den 22 oktober 2015, Sveda (C-126/14, EU:C:2015:712, punkt 20), dom av den 14 mars 2013, Ablessio (C-527/11, EU:C:2013:168, punkt 25), dom av den 29 februari 1996, Inzo (C-110/94, EU:C:1996:67, punkt 17), och dom av den 14 februari 1985, Rompelman (268/83, EU:C:1985:74, punkterna 23 och 24), samt mitt förslag till avgörande i målet Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:301, punkterna 16 och 26).

18 Dom av den 17 oktober 2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, punkt 19 och domslutet).

19 Dom av den 3 juli 2019, The Chancellor, Masters and Scholars of the University of Cambridge (C-316/18, EU:C:2019:559, punkt 25), dom av den 17 oktober 2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, punkt 26), dom av den 14 september 2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:683, punkt 28), och dom av den 16 juli 2015, Larentia + Minerva och Marenave Schiffahrt (C-108/14 och C-109/14, EU:C:2015:496, punkt 23).

20 Dom av den 3 juli 2019, The Chancellor, Masters and Scholars of the University of Cambridge (C-316/18, EU:C:2019:559, punkt 26), dom av den 17 oktober 2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, punkt 27), dom av den 14 september 2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-32/16, EU:C:2017:683, punkt 29), och dom av den 16 juli 2015, Larentia + Minerva och Marenave Schiffahrt (C-108/14 och C-109/14, EU:C:2015:496, punkt 24).

21 Dom av den 17 oktober 2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, punkt 32 och domslutet).

22 Dom av den 5 juli 2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, punkt 36), dom av den 16 juli 2015, Larentia + Minerva och Marenave Schiffahrt (C-108/14 och C-109/14, EU:C:2015:496, punkt 25), och dom av den 13 mars 2008, Securenta (C-437/06, EU:C:2008:166, punkt 28).

23 Se dom av den 17 oktober 2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, punkt 23), dom av den 22 oktober 2015, Sveda (C-126/14, EU:C:2015:712, punkt 17), dom av den 14 mars 2013, Ablessio (C-527/11, EU:C:2013:168, punkt 23), och dom av den 14 februari 1985, Rompelman (268/83, EU:C:1985:74, punkt 19): det gemensamma systemet för mervärdesskatt garanterar en fullständig neutralitet beträffande skattebördan för all ekonomisk verksamhet, oavsett syfte och resultat, under förutsättning att verksamheten i princip är mervärdesskattepliktig i sig.

24 Dom av den 16 juli 2015, Larentia + Minerva och Marenave Schiffahrt (C-108/14 och C-109/14, EU:C:2015:496, punkt 29).

25 Jag påpekade detta problem redan i mitt förslag till avgörande i målet Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:301, punkt 28).

26 Se, till exempel, i fråga om undantag från mervärdesskatteplikt dom av den 28 juni 2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust och The Association of Investment Trust Companies (C-363/05, EU:C:2007:391, punkt 26), dom av den 4 maj 2006, Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, punkt 53), dom av den 3 april 2003, Hoffmann (C-144/00, EU:C:2003:192, punkt 24), dom av den 10 september 2002, Kügler (C-141/00, EU:C:2002:473,

punkt 30), och dom av den 7 september 1999, Gregg (C-216/97, EU:C:1999:390, punkt 20).

27 Se punkt 20 och följande punkter i förevarande förslag till avgörande.

28 Punkt 32 och följande punkter i förevarande förslag till avgörande.

29 Dom av den 9 juni 2016, Wolfgang und Dr. Wilfried Rey Grundstücksgemeinschaft (C-332/14, EU:C:2016:417, punkt 33), och dom av den 8 november 2012, BLC Baumarkt (C-511/10, EU:C:2012:689, punkt 23 och följande punkter och domslutet) beträffande den ytbaserade fördelningsnyckeln som tillämpas i tysk mervärdesskatterätt.

30 Vissa undantag regleras till exempel i artikel 169 i mervärdesskattedirektivet.

31 Dom av den 14 september 2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:683, punkt 30), dom av den 29 oktober 2009, AB SKF (C-29/08, EU:C:2009:665, punkt 59), och dom av den 13 mars 2008, Securenta (C-437/06, EU:C:2008:166, punkt 30), samt mitt förslag till avgörande i målet C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:676, punkt 37).

32 Dom av den 3 april 2003, Hoffmann (C-144/00, EU:C:2003:192, punkt 24), dom av den 10 september 2002, Kügler (C-141/00, EU:C:2002:473, punkt 30), och dom av den 7 september 1999, Gregg (C-216/97, EU:C:1999:390, punkt 20).

33 Dom av den 27 september 2007, Teleos m.fl. (C-409/04, EU:C:2007:548, punkt 39), dom av den 6 juli 2006, Kittel och Recolta Recycling (C-439/04 och C-440/04, EU:C:2006:446, punkt 42), dom av den 12 januari 2006, Optigen m.fl. (C-354/03, C-355/03 och C-484/03, EU:C:2006:16, punkt 44), och dom av den 6 april 1995, BLP Group (C-4/94, EU:C:1995:107, punkt 24).

34 Dom av den 14 september 2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:683, punkterna 33 och 34), och dom av den 22 oktober 2015, Sveda (C-126/14, EU:C:2015:712, punkt 22).

35 Dom av den 14 september 2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:683, punkt 29), och dom av den 22 oktober 2015, Sveda (C-126/14, EU:C:2015:712, punkt 28), samt mitt förslag till avgörande i målet C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:676, punkt 49).

36 Punkt 37 i förevarande förslag till avgörande och mitt förslag till avgörande i målet Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:283, punkt 35).

37 Mitt förslag till avgörande i målet C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:676, punkt 51), och mitt förslag till avgörande i målet Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:283, punkterna 36 och 37).

38 Dom av den 25 juli 2018, Gmina Ryjewo (C-140/17, EU:C:2018:595, punkt 55), och mitt förslag till avgörande i nämnda mål (C-140/17, EU:C:2018:273, punkt 40).

39 Dom av den 16 februari 2012, Eon Aset Menidjmont (C-118/11, EU:C:2012:97, punkt 35 och där angiven rättspraxis).